

REKOMMENDATION OM SAMPLANERING AV SKÖTSELÅTGÄRDER

Beslutad av FSC Sveriges standardkommitté 220128, uppdaterad 20241031

Inledning

Denna rekommendation har tagits fram av SSR, Statens fastighetsverk, SCA, Holmen och Sveaskog i samverkan. Rekommendationen syftar främst till att vara ett stöd i arbetet med samplaneringen som sker inom dessa markägares markinnehav.

Rekommendationen är inte bindande utan ska förstås som ett stöd i arbetet. Utifrån att dokumentet inte är bindande eller normativt inom FSC regelverket kan inte skrivningarna användas som bindande avtal eller liknande. Utgångspunkten i det kommande arbetet med samplanering är att de berörda parterna (samebyarna/certifikatsinnehavarna) gemensamt ska komma överens om arbetsmetodiken i samplaneringsprocessen.

Rekommendationen är av översiktlig karaktär och utgår i stora delar från skrivningar i den nationella standarden (**FSC-standard för skogsbruk i Sverige FSC -STD-SWE-03-2019**) samt de internationella riktlinjerna som tagits fram av internationella FSC.

Regelverken inom FSC-systemet efterlevs och är det primära som samplaneringsprocessen ska utgå från.

Rekommendation om samplanering av skötselåtgärder

FPIC – val att ge samtycke eller inte ge samtycke

- FPIC säkerställs genom att certifikatsinnehavaren erbjuder en samplaneringsprocess där certifikatsinnehavaren öppet och transparent redovisar planerade skötselåtgärder inom samebyns område och inom en tidsperiod av 5–7 år (*från riktlinjer 3.2.2*)
- Att ge samtycke till en åtgärd innebär att åtgärden som föreslås kan genomföras.
- Samebyn kan välja att inte ge sitt samtycke när den samiska renskötselns *lagliga* och *hävdivunna rättigheter* är hotade på ett sätt som *omöjliggör renskötsel* (*från riktlinjer 3.2.4*).
- **Omöjliggörande av renskötsel** Innebär att betestillgången väsentligt och långvarigt påverkas negativt sett till hela *samebyns område (landskapet)* med hänsyn taget till förflyttningen över året samt områdenas funktionella samband. (*Enligt ordlistan i FSC-standard för skogsbruk i Sverige FSC -STD-SWE-03-2019*)

Samplaneringsprocess enligt FSC

- Certifikatsinnehavaren ska erbjuda samplaneringsprocess till de samebyar som bedriver hävdivunnen samisk renskötsel och där samebyarna berörs av certifikatsinnehavarens skötselåtgärder.
- Åtgärder som omfattas av samplanering är föryngringsavverkning, markberedningsmetod, trädslagsval, anläggning av skogsbilvägar, bränning, gödsling och kontinuitetsskogsbruk ovan naturvårdsgården. Åtgärder som planeras att genomföras inom 5–7 år redovisas av certifikatsinnehavaren.
- Där flera samebyar nyttjar samma markområde är grundambitionen att berörda samebyar bjuds in till ett gemensamt samplaneringstillfälle.
- Certifikatsinnehavarna ska ta hänsyn till samebyarnas beskrivning av hur de nyttjar markerna, redan under arbetet med de långsiktiga skötselplanerna. Planeringen genomförs övergripande på landskapsnivå genom att kombinera samebyarnas beteslandsindelningar med information och resultat från tidigare samplaneringstillfällen.

- Övriga skötselåtgärder, till exempel röjning och gallring, kan för processens fortskridande vid behov redovisas.

Samplanering i praktiken

- Inom ramen för samplaneringsprocessen söker parterna gemensamt lösningar för att de föreslagna skötselåtgärderna ska kunna genomföras. Parterna samplanerar skogsbruksåtgärder i god anda med intentionen att markerna ska kunna brukas av båda parter.
- Om en åtgärd anses ha negativ inverkan på samebyns renskötsel ska parterna gemensamt ta ansvar för att identifiera anpassningar som kan möjliggöra att föreslagna skötselåtgärder kan genomföras (*från riktlinjer 3.2.3*).
- Anpassningar i skogslandskapet för att möjliggöra brukande för båda parter kan till exempel innebära att parterna samplanerar röjning eller gallring i landskapet för att underlätta framkomlighet eller gynna marklavsbyte. Det kan också innebära att certifikatsinnehavaren byter ut föreslagna objekt mot andra, anpassar hyggesutformning eller markbereder skonsamt.

Detta förväntas i samplaneringsmötena

Vid samplaneringsmöten förutsätts att företrädarna för respektive part har mandat att diskutera och besluta kring föreslagna åtgärder.

- *Samebyn* behöver före samplaneringsmötet gå igenom de underlag som skickats ut, för att kunna överblicka åtgärderna som föreslås och bilda sig en uppfattning om hur helheten påverkar renskötseln i området.
- Om det finns oklarheter i underlagen ställer *samebyn* frågor till *certifikatsinnehavaren*, som kompletterar underlaget.
- Båda parter ska ha mandat att anpassa föreslagna åtgärder i tid och geografi för att undvika eller begränsa negativa effekter på den andra partens verksamhet.
- Parterna har mandat att samplanera inom det område som är aktuellt i samplaneringsprocessen.
- Det är viktigt att respektive part tydligt redogör vad ens mandat innefattar och att respektive part tydligt meddelar om diskussionen går utanför givet mandat.
- Frågor som ligger utanför beskrivet mandat kan noteras men hänvisas till andra forum.

Samplanering i god anda

För att samplaneringsprocessen ska kunna fungera som ett verktyg för att underlätta parternas strävan att möjliggöra såväl skogsbruk som renskötsel på markerna krävs att samplaneringen utförs i *god anda*. God anda definieras gemensamt av parterna och dokumenteras i spelregler inför samplaneringen.

Med *god anda* menas:

- att parterna som träffas för att samplanera skötselåtgärder gemensamt och aktivt söker lösningar för att dessa kan genomföras samtidigt som den samiska renskötselns rättigheter respekteras (*från vägledning 3.2.2*). Ett lösningsorienterat förhållningssätt är med andra ord *att definiera som god anda*.
- att informationsmaterial som parterna delar i samplaneringsprocessen enbart används för parternas samplanering. Materialet sprids inte vidare till part som inte deltar i samplaneringen. Informationsmaterial är som exempel *samebyns* beteslandsindelning eller beskrivning av hur marken nyttjas och certifikatsinnehavarens föreslagna skötselåtgärder.
- att parterna bidrar till att genomföra samplaneringsprocessens steg inom de tidsangivelser som är specificerade i standarden. I de fall processtöd och/eller granskning nyttjas är målsättningen att hela samplaneringsprocessen ska slutföras inom 3–6 månader.
- att parterna har en öppen, ärlig och konstruktiv dialog.

- att parterna respekterar varandras engagemang och kunskaper i samplaneringen.
- att parterna kommer väl förberedda till samplaneringsmötet eller fältsynen.
- att båda parterna har samplanering på sin agenda.
- att parterna har ett tydligt mandat som man agerar utifrån.

Återkoppling

- Vid nästa samplaneringstillfälle kommer certifikatsinnehavaren att redovisa vilka åtgärder som utförts men också eventuella avvikelser från gjorda överenskommelser (*från riktlinjer 3.2.5*)
- Årligen görs uppföljning och utvärdering mellan certifikatsinnehavare och Sámiid Riikkasearvi (SSR) i syfte att utveckla och förbättra processen (*från indikator 3.2.9*)

Processtöd

Under Riktlinjer 3.2.4 i svensk skogsbruksstandard *FSC -STD-SWE-03-2019* omnämns medling och tvistelösningskommitté som två möjliga verktyg att nyttja för att komma vidare i en samplaneringsprocess. Tvistelösningskommitténs uppdrag är att granska en genomförd process och ska därför benämnas **granskningskommitté**. Medling ska benämnas **processtöd** och genomförs enligt rutinen som beskrivs nedan.

Processtöd är en valmöjlighet att stanna upp och samla upp en samplaneringsprocess där parterna har svårt att komma vidare. Man gör halt för att skapa en överblick över hur långt man kommit i processen, vilka delar som parterna inte är överens om samt vilka ståndpunkter som finns. I överblicken ingår de anpassningar och positiva åtgärder som föreslagits för att möjliggöra skötselåtgärder, samt samebyns redogörelse för hur skötselåtgärden (-erna) omöjliggör renskötsel inom samebyn över tid.

Processtöd kan begäras för de fall där båda parter inom samplaneringsprocessen är överens om att det kan hjälpa parterna framåt i processen. Begäran om processtöd görs hos FSC Sverige inom 14 dagar efter att parterna överenskommit att nyttja processtödet. Parterna överenskommer vem som ansvarar för att kontakta FSC Sverige.

Deltagarna består av representanter från parterna som samplanerat och en processledare som leder samtalet samt dokumenterar. Det är upp till respektive part att göra anpassningar med avseende på antalet deltagare vid processtödsmötet. Det är att föredra en balans i antal representanter för respektive part.

Processledaren stöttar parterna i att komma vidare i processen samt dokumenterar parternas skriftliga och muntliga inlagor.

Processtödsmötets innehåll definieras i förväg av parterna tillsammans med processledaren. Parterna bestämmer tidsåtgången och avsätter tillräcklig tid för genomförandet. I normalfallet beräknas 1-2 dagar behövas.

Processledaren tar stöd av instruktionen "Handledning för medlare".

Inom en vecka redovisar processledaren den skriftliga dokumentationen från processtödsmötet och vad som överenskommit samt vilken oenighet som eventuellt kvarstår.

Parterna ges möjlighet till att läsa och kommentera dokumentationen som inom 14 dagar undertecknas av parterna och ansvarig processledare. Dokumentationen kan om så blir aktuellt presenteras för granskningskommittén. I de fall processtöd har genomförts och oenighet kvarstår görs framställan om granskning av granskningskommitté inom 14 dagar efter att dokumentationen från processtödsmötet undertecknats av parterna.

I de fall endera parten inte ser processtöd som en framkomlig väg att komma vidare och därigenom inte vill delta trots att oenighet kvarstår inom samplaneringsprocessen kan begäran om granskning av en granskningskommitté göras av endera part. Framställan om granskning av granskningskommitté inges inom 14 dagar efter att parterna överenskommit att gå till granskning utan föregående processtödsmöte. Begäran om granskning görs hos FSC Sverige.

SAMPLANERINGSPROCESSENS PROCESSTEG OCH TIDSPERSPEKTIV

